

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: A. Lipovšek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Semeniška 2/II. • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 14. novembra 1940

Leto VII — Številka 9

Iz okrožnice papeža Benedikta XV.:

„Ad beatissimi apostolorum principis“

»Če je postavljena oblast kaj gotovo zaukazala, tedaj ne bodi nikomur dovoljeno ta ukaz prezreti, češ da se njemu ne zdi tako, ampak vsak naj svoje mnenje podredi avtoriteti njega, ki je nad njim, in naj mu bo pokoren, kakor je dolžan po vesti. Prav tako naj se ne vede nobeden zasebnik, bodisi v knjigah, listih ali javnih govorih, da je postavljen v Cerkvi za učitelja. Vsi vedo, komu je Bog izročil cerkveno učiteljstvo: ta naj govori, kakor se mu bo zdelo prav, dolžnost drugih je pa, če izpregovori, da verno poslušajo in ubogajo. V stvareh pa, o katerih se more brez kvara za vero ali disciplino pro in contra razpravljati, in o njih ni sv. Stolica še izrekla nobene sodbe, je gotovo vsakomur dopuščeno, da pove in brani svojo misel. Varuje naj se pa vseh rezkih izrazov, ki bi mogli hudo žaliti ljubezen do bližnjega; vsak naj svobodno brani svoje mnenje, a umerjeno; naj ne

misli, da sme sumničiti druge pomanjkanja vere ali pokorščine, samo zato, ker drugače mislijo kot pa on.«

»Hočemo, naj se zdržujejo naši tudi tistih pridevkov, ki so jih nekateri zadnji čas pričeli rabiti, da ločijo katoličane in katoličane, ogibljejo naj se jih ne le kot „posvetnih novih besedi“ (1 Tim 6, 20), ki se ne strinjajo ne z resnico ne s pravico, ampak tudi, ker nastaja od tod med katoličani velika vznemirjenost in velika zmeda. Katolicizem po svojem bistvu ne dopušča ne več ne manj: ali ga kdo vsega izpoveduje ali ga sploh ne izpoveduje. Zato ni nobene potrebe, da bi dodajali izpovedi katolicizma kake pridevke, vsakemu naj bo dovolj, da reče: Christianus mihi nomen, Catholicus cognomen; kristjan je moje ime, katoličan moj priimek. Le zato naj se vsak trudi, da bo tudi res to, za kar se označuje!«

1. novembra 1914.

Pravda osumljenih in oklevetanih

»Straža je dala Zarji zgled za strujarsko utaboritev.«

»Straža nasprotuje stanovski preureditvi.«

»Strujarska trdnjava Zarje je najhujša posledica stražarskega koraka.«

»Straža je strujarsko organizirano društvo.«

»Straža je nasprotovala akcijam NOKA in ji metala polena pod noge.«

»Bilo bi bolje za katoliško stvar, ko bi Straža storila samo desetino tega dobrega, kar ga je storila, a bi to bilo v soglasju z delom Nar. odbora.«

»Straža nudi primer, kako se ne sme sodelovati pri obnovi sveta.«

»Straža se protivi izrečnemu naročilu papeža glede stanovske preureditve po fakultetah.«

»Stražarji so s svojim izstopom iz društev oslabili stališče odločne katoliške linije.«

Take in podobne obdolžitve smo čuli iz ust g. prof. E. Tomca, jih čitali v Reviji Kat. Akcije in v listu Mi mladi borci.

Svet mora biti polagoma uverjen, da je klub Straža garjeva ovca, ki jo je treba zapoditi ven iz hleva naše skupnosti.

Osumljeni so pa tudi mnogi drugi, začeni od Maribora do Ljubljane!

»Ta je bil nekdanji križar; križar je neizpreobrnjiv!«, ne sme priti na to ali ono mesto! Drugi spet ni čisto stoodstotno zanesljiv in zato ne sme biti tu asistent, tam pa ne predavati. Vsi ti nosijo baje v sebi neke strupene bacile, ki se jih ne morejo otresti in še druge inficirajo! Zato pozor!

Iz vsega tega se je polagoma nabralo lepo število zagrenjenih, oklevetanih, ubitih osebosti, ki hodijo po svetu kot one duše v mračnem grškem hadesu, ki so kot sence brez življenjskega ognja.

Edinost v kat. taboru si pa klevetniki tako predstavljajo, da smejo oni opletati na desno in levo, njihove žrtve pa bi ne smele črhniti besedice v svojo obrambo, češ s tem zanašajo needinost med nas!

»Medsebojna nesoglasja naj se poravnava jo na sestankih in sejah, nikakor pa ne v listih,« tako nam piše nekdo! Prav. Da bi si vendar to bila vzela za geslo tudi Revija Kat. akcije, ki je v svoji 4. številki prva napadla klub Stražo, in »Mi mladi borci« z dne 4. oktobra in naslednje številke! Ko smo dokazali

neresnice, ni bilo ne duha ne sluha o kakem zadoščenju in ga do danes ni.

Toda gre za pravico, za resnico, za osmo božjo zapoved, za ljubezen, in dokler tem ne bo zadoščeno, tudi ne bo konca naše pravde.

Katoliška vseučilišča po svetu

Cerkev je bila prva velika duhovna sila, ki si je pridobila neveljavne zasluge ne samo na čisto verskem, temveč tudi na splošno kulturnem polju. V zavesti, da se prava znanost in vera nikdar ne izključujeta, pač pa se dopolnjujeta, je cerkev že zgodaj navajala svoje sinove k znanstvenemu delu. Vsi vemo, da je cerkev tista, ki je vneto ustanavljala

šolstvo in je pri večini evropskih narodov ona na tem polju orala ledino in tako krčila pot kulturi in civilizaciji. Najvišja znanstvena zarišča, univerze, je prav tako ustanavljala cerkev. Šele pozneje je prišla država in si je univerze sebi podvrgla. Danes je večina univerz po svetu v državnih rokah. V mnogih državah (Sovjetska Rusija itd.) cerkev sploh ne sme imeti svojega šolstva. Ponekod pa ta svoboda še obstoja. Tam imajo katoličani tudi svoje univerze, ki jih sicer lahko vsakdo obiskuje in so v tem pogledu podobne drugim državnim univerzam, le da so vsa predavanja na teh univerzah v skladu s katoliško resnico, oziroma ji vsaj ne nasprotujejo.

Tudi bodočnost ne bo rožnata, pa saj je bilo z malimi izjemami vedno tako.

Otvoritev

prenovljene kapele sv. Cirila in Metoda v Akadem. domu sv. Cirila, Streliška ulica 12.

V nedeljo, dne 17. t. m. bo slovesno odprta prenovljena kapela sv. Cirila in Metoda, ki jo je poslikal s krasnimi freskami akad. slikar in kipar g. Tone Kralj. To bo res pravi študentski in slovanški hram božji.

V nedeljo bo kapela blago-

slovljena in ob 8 bo otvoritvena sv. maša.

Po maši bo kapela dostopna vsemu občinstvu, ki si bo moglo ogledati ta biser slovenske umetnosti.

Ker je bila ta preureditev zvezana z velikimi stroški, bodo akademiki ob tej priliki nabirali prostovoljne prispevke.

Vodstvo akad. doma sv. Cirila

Naša zmaga na univerzi

V petek, dne 8. t. m., popoldne se je vršil redni občni zbor Društva slušateljev juridične fakultete, ki je strokovno društvo vseh juristov naše univerze (o čigar poteku poročamo na drugem mestu), naslednji dan, v soboto dopoldne pa volitve. DSJF je najmočnejše strokovno društvo naše univerze.

Letos smo si katoliški akademiki, strnjeni v eno fronto, izvojevali mogočno zmago. Dokazali smo, da imamo, strnjeni in enotni, močno in absolutno večino.

Volilna komisija je pod predsedstvom univ. prof. dr. Ivana Tomšiča ugotovila naslednje številčno razmerje

Lista slov. kat. akademikov 168 glasov (61%)
Lista J. n. a. d. »Jugoslavije« 70 „ (25%)
Lista marks. akademikov 38 „ (14%)

Ves dopoldan so hiteli volilci na univerzo, da oddajo svoj glas. Naša katoliška akademska društva so storila vse, da je bila udeležba čim večja. Spodaj navajamo nekaj števil, ki kažejo, kako disciplinirano so nastopili člani akademskih društev:

Danica	51	volil. upravičencev, volilo	42
Pravda	26	„	24
Savica	16	„	15
Straža	42	„	41
Zarja	27	„	7

Pravna ureditev misijonstva

Katoliška cerkev ni samo verska, nadnaravna ustanova, ampak je tudi pravni organizem, ki vse svoje poslanstvo vrši po določenih pravnih normah. Tako je tudi misijonsko udejstvovanje Cerkve organizirano po pravnih normah, ne samo po osebnostnih navdihih in zagonih privatnih misijonskih družb in misijonskih entuziastov. Protestantno misijonsko delo izvira iz raznih obnovitvenih (»revival«) gibanj in je brez enotnega vodstva vrhovne avtoritete.

Vodstvo katoliškega misijonstva je po kan. 1350 C. Juris can. pridržano izključno sv. stolici, ker so posamezni hierarhi omejeni na svoja področja, primat papeža pa je krajevno neomejen. Zato daje uradno cerkveno poslanstvo misijonarjem le sv. stolica, ona edina more tudi organizirati vse misijonstvo.

Papež pa je postavil kot centralni organ za misijonstvo Kongregacijo de propaganda fide, ki naj vodi enotno in smotreno vse misijonsko delo.

Pod njeno oblast spada nad 500 misijonskih pokrajin, raztresenih po vseh kontinentih. Njena naloga je razdeljevati misijonske pokrajine, predlagati misijonske šole in predstojnike. Ako pomislimo, da deluje nad 20.000 misijonskih duhovnikov v misijonih v najrazličnejših političnih, socialnih, verskih razmerah, bomo razumeli, kakšne ogromne naloge vrši ta Kongregacija. Kongregaciji je poleg številnega uradništva dodeljenih 30 strokovnjakov konzultorjev, ki pregledujejo statute misij. zavodov, sklepe misijonskih škofov itd.

Pod kongregacijo spadajo tudi misijonski redovi in zavodi.

Pomembno delo za zedinjenje cerkva. Iz Rima poročajo, da stoji pred zaključkom eno izmed najpomembnejših del v službi zedinjenja, in sicer izdaja Življenja svetnikov Vzhodne in Zapadne cerkve v grščini. Obdelavo te obširne snovi je prevzel italijanski asumpcionist p. Russo. Delo bo obsegalo 12 zvezkov, trije zvezki so že izšli. V bistvu se delo opira na raziskovanje »bolandistov«, in so ga tudi v vzhodni (pravoslavni) vzgoji zelo dobro sprejeli. Prvi zvezek je pred kratkim doživel že drugo izdajo.

Društvo prijateljev SSSR v Sarajevu

Gospodje Mihajlo Galogaža, kasacijski sodnik, Fehim Kurbegović, apelacijski sodnik, Ante Bošnjaković, advokat in apelacijski sodnik v pokoju, in dr. Miloš Bajić, sodnik okrožnega sodišča, so izročili preko sarajevske uprave policije na bansko upravo Drinske banovine prošnjo za dovoljenje za ustanovitev Društva prijateljev Sovjetske Rusije. Prošnjo je podpisalo 64 ljudi, prvi so podpisani zgoraj naštet. Podpisniki v prošnji med drugim pravijo, da s tem postopkom izražajo svojo osebno, kakor tudi željo mnogih drugih Sarajevčanov, da naj se ustanovi Društvo prijateljev Sovjetske Rusije, ker so globoko prepričani, da bo to društvo in njegovi člani z negovanjem prijateljskih vezi do velike države, s katero je naša država vzpostavila diplomatske odnose, tako najbolj izpolnili svojo patriotsko dolžnost in s tem doprinesli svoje k poglobljanju kulturnih vezi med obema državama. V prijavi so tudi pravila novega društva. Zanimiv je peti člen teh pravil, kjer vsebuje namen tega društva, ki je: vzdrževati in razvijati prijateljske vezi med SSSR in narodi na njenem področju, zbirati vse, ki se zanimajo za Sovjetsko zvezo in vrednote njene materialne in duhovne kulture, objektivno obveščevati javnost o razmerah v Sovjetski zvezi (!), širiti spoznavanje jezika, kulture in civilizacije ruskega, ukrajinskega in drugih narodov Sovjetske Unije, posredovati med obojestranskimi prosvetnimi, socialnimi, umetniškimi, znanstvenimi, gospodarskimi in ostalimi ustanovami ter poskušati doseči sodelovanje med njimi, odnosno izmenjavo rezultatov njihovega dela in sodelovati z enakimi društvi v kraljevini Jugoslaviji, dati inicijative za njihovo ustanavljanje in delati na osnovanju zveze teh društev.

Kdor malo pazljivo premotri te namene, takoj spozna, kam pes taco moli. Zato prepustimo presojo o njih našim čitateljem brez komentarja.

V veliki državni kaznilnici Porlier, blizu Madrida je bila v začetku prejšnjega meseca pomembna slovesnost. Blizu 2000 kaznjencev je prejelo iz rok apostolskega nuncija msgr. Gaetana Cicognanija sv. obhajilo. — Pevski zbor in orkester so sestavljali sami kaznjenci.

Srednja šola

Klasična gimnazija v Ljubljani. Dolgo sem premišljeval, ali naj se oglasim, ali naj raje še dalje molčim. Ne, ne bom več molčal. Odločil sem se, da bom pisal. Evo moj dopis:

Imam tovariša, ki se pravkar približuje svoji akademski diplomi. Sosedje smo in staro je naše prijateljstvo. Povedal mi je oni dan to-le zgodbo: »Ko sem bil v peti šoli na ljubljanski klasični, je bila doba najhujše diktature. Vse je že upognilo svoje hrbte, le z univerze so prihajali odmevi vedno silnejšega odpora. Od ust do ust je šel glas: po šoli pred univerzo, naši fantje bodo demonstrirali. Šli smo pred univerzo in videli na balkonu demonstrirajočo mladino, o kateri je nekdo siknil, da je »zadnji ostanek pasjega plemena«. Ta mladina je bila tako neustrahena, tako vztrajna, da nas je pretreslo. In na klasični smo rekli, da hočemo s to našo akademsko mladino. Ko so nas nekega dne obenem z drugimi šolami gonili po mestu v nekem režimskem sprevedu, v katerem je vse režimsko rjavelo in po sokolsko tulilo Živkoviču, smo mi s klasične povsili oči in molčali ko grob. In ko je komediantski spreved krenil mimo »Uniona«, so nas vzdramili živahni klici in ploski: akademiki so pozdravljali svoje mlajše tovariše — junake s klasične. Od takrat klasične niso več mogli premakniti. Poleg univerze je klasična postala druga katoliška in slovenska trdnjava...«

Tako mi je razlagal moj akademski prijatelj. Meni pa je bilo hudo... in nekaj časa nisem našel besede. Potem sem mu rekel:

Danes ni več »klasične«. Vse je drugače. Imamo sicer krožek SDZ, toda življenje je odšlo z našega zavoda: ni sestankov, ni več onega silnega mladostnega ognja, kot včasih, ni več tovarštva med nami. Razbiti smo. V čudne ožine nas tirajo. Pomisli, niti »Straže« ne dobivamo. Pravijo, da ne bi bilo dobro, če bi jo brali. Sedaj pa res ne vemo, kaj potem še lahko beremo, če se ravnateljstvo tako boji za nas, da nam niti »Straže« več ne dovoljuje razdeljevati.

Tudi na klasični je nekaj nezdravih pojavov. Pričakujemo človeka, ki bo iz sedanjih ožin zaveslal na globoko in na široko. Čakamo človeka, ki nam bo povedal, da imajo v naših vrstah prostor tudi nadarjeni, razboriti in veseli fantje.

SDZ je vendar hotela biti tisti široki okvir, ki bi v svoje živahno okrilje zajel vse, kar želi biti katoliško in slovensko, toda imamo vtis, da nekateri namenoma in zavestno ovirajo delo SDZ. Hočemo »Stražo v viharju«. Hočemo živahnih sestankov kot nekdaj. Hočemo, da bi vodstvo našega krožka prejemale navodila samo od Zveznega vodstva SDZ — in ne od drugod.

Slovaški akademiki v naši državi imajo lastno društvo »Spolok Akademikov« v Petrovcu. Najagilnejša je njihova podružnica v Belgradu. V društvu je organiziranih 17 slovaških visokošolcev.

Za papežev legata za Narodni evharistični kongres v mestu Santa Fé (Argentina) je papež Pij XII. imenoval kardinala Coppello, nadškofa v Buenos Airesu.

Nedeljske misli

»Desnica Gospodova je storila mogočno delo, desnica Gospodova me je povišala. Ne bom umrl, ampak živel in oznanjal dela Gospodova.« — Ta mogočni in veseli daritveni spev svete maše vliva v te prežalostne čase, v ta strla in obupana srca tisti veseli krščanski optimizem, ki ga ne moreš najti v nobenem časopisu, v nobenem poročilu, pri nobenem prijatelju — nikjer.

Mogočno se je izkazala božja roka v stvarjenju sveta, v vodstvu in varstvu izvoljenega ljudstva izraelskega, tudi v skrbi in varstvu našega naroda, v zgodovinskem toku in spreminjanju stoletij, v gromu in viharju in vseh elementarnih gibanjih, ko n. pr. v potresnem sunku strese zemljo, kot otrok igračo. Vsa dela Gospodova so mogočna, tudi ona, skrita človeškim očem, zastrla našemu slabotnemu spoznanju, skrivnostna dogajanja v svetu narave, kakor tudi nadnaravno življenjsko prerajevanje duš v Bogu. Tu predvsem desnica Gospodova ustvarja najmočnejša, najveličastnejša dela. Vedno nove, nepretrgane vrste junakov krščanskih kreposti so živ dokaz, kako desnica Gospodova povišuje.

Malemu, drobnemu gortičnemu zrnu, najmanjšemu med vsemi semeni, lahko primerjamo božja dela v svojih početkih in vzrokih. V učinkih, uspehih in sadovih pa so ono veliko drevo, ki zraste iz malega zrnca, a to veliko drevo je za nas vse. Za nas in zaradi nas vrši Gospod vsa svoja velika dela. Ali smo jih vredni? Ali bo Gospod za nas izvršil še posebna dela? Zaupajmo! Polem bo posameznik in ves narod mogel biti uverjen: »Ne bom umrl, ampak živel in oznanjal dela Gospodova.«

Naši Vidi!

Tiho, neslišno je zavel jesenski veter preko prostranega polja. Prikradla se je oktobrska noč; vsa hladna in polna meglice. V njej si za večno zaspala Ti, naša nadvse draga Vida. Srce se je do zadnjega upiralo tej temni, nepojmljivi vesti. — In vendar je res!

Vida, Ti spiš...

Nikdar več Te ne zbudi šum viharnega življenja. Ne vzdramijo Te naši globoki vzdih. Zapustila si nas v polnem razmahu življenjskih sil, nedovršenih načrtov. Po našem mnenju bi Ti še ne bilo treba umreti, saj si izpolnila komaj 16 let. V družini si bila najstarejša, ponos in veselje vsem. Toliko tihih upov so stavili v Te. Zavedala si se tega. Zato je bil Tvoj edini namen vračati skrb, ljubezen in dobroto. Čez dan si pomagala pri delu, učila mlajšega brata in sestre. Zvečer pa si se še pozno v noč vsa utrujena od dela, sklanjala nad knjige. Zjutraj, saj niti dneva nisi čakala, že zopet si bila pri učenju.

S Teboj, draga Vida, nismo izgubili samo marljivo součenko, temveč tudi zvesto članico Slovenske dijaške zveze. Ni Te utrudila ta pot, nisi se zbala slabega vremena. Bila si vsepovsod verna, odločna in zavedna mladenka. In sedaj si za vedno zatisnila oči. Veliki, neprodorni molk zemlje Te je zagrnjal in ostali so nam le Tvoji svetli vzori.

Počivaj v Bogu!

Univerza

V. redni sestanek AK Straže

Sestanek je pričel tovariš predsednik z molitvijo. Tov. Pavčnik je nato občuteno recitiral Murnovo »Ko dobrane se mrače«.

Nato nam je društveni duhovnik spregovoril o pripravi na smrt. Vse naše življenje je priprava za tisti dan, ko se bo moral vsak napotiti v večnost.

Tov. Mahnič pa nas je z lepim sestavkom pozval na karitativno delo, na apostolat, ki ga moramo vršiti med tistimi, ki so ga najbolj potrebni.

Prijazno pozdravljen je spregovoril glavni govornik bogoslovec g. Ignacij Čretnik, ki nam je v živahnem in zanimivem govoru naslikal svoj beg iz Francije, tik pred nemško zasedbo. Opisoval nam je grozote, ki jih je srečaval na svoji odiseji. Nato pa je še povedal nekaj misli iz lastnih opazovanj, zakaj je Francija propadla.

Sestanek je bil zelo dobro obiskan, med nas je prišlo tudi nekaj starešin, bivših članov kluba, ki hočejo nadaljevati tradicijo iz svojih akademskih let.

Nova pravila Akademске zveze. Discipliniran nastop skoro vseh katoliških akademikov pri volitvah v Društvo slušateljev juridične fakultete nam je prinesel lepo zmagoto. Še bodo na univerzi volitve in še bomo zmagovali, če bomo enotni in disciplinirani. Da bomo pa na zunaj res enotni in udarni, si moramo lepo organizirati svoj dom in si ustvariti taka pravila, ki bodo sporazumno sprejeta in harmonično družila demokracijo s

strogo disciplino. Da bi se to uredilo, so akademska društva predložila Slovenskemu katoliškemu akademskemu starešinstvu svoje predloge, da bi ono po svoji uvidevnosti in svojih izkušnjah, ko je zaslišalo mnenje vseh prizadetih društev, izdelalo osnutek za nova pravila. Starešinstvo je tej želji ugodilo in je

Občni zbor DSJF v znamenju likvidacije komunističnih elementov na univerzi

Občni zbor DSJF, ki se je vršil v nabito polni zbornični dvorani je pokazal, da vlada v akademskih vrstah živo zanimanje za strokovna in ostala univerzna vprašanja.

Občni zbor je pričel lanski nosilec liste slov. kat. akademikov in predsednik tov. Vilfan, ki je po uvodnih formalnostih posvetil par toplih besed v spomin na dr. Jos. Jurkoviča, dekana jur. fakultete, ki je preminul v preteklem poslovnem letu, ter dveh tovarišev, ki sta morala leči v prezgodnji grob.

Poročila odbornikov in revizorjev

Nato je prešel na poročila odbornikov. Na koncu je poročal predsednik, ki je podal preizkusno delo. Društvo je skrbelo za strokovne interese članstva z izdajanjem skript in knjižnico. Posebno zanimanje za delo DSJF je pokazal tudi g. prosvetni minister dr. Anton Korošec, ki je poklonil 5.000 dinarjev, z denarnim darom je podprla društvo tudi Odvetniška zbornica.

Sledila je debata, ki pa ni bila baš na preveč »strokovni višini«. Šlo se je namreč za

izdelalo osnutek novih pravil. Pričakujemo, da bodo društva ta osnutek sprejela. Kolikor nam je znano, je akademski klub Straža takoj pristal na pravila, ki jih je izdelalo starešinstvo, prav tako tudi društvo »Kladivo«, ki ima pomisleke samo glede ene točke.

Prepričani smo, da jih bodo končno sprejela tudi ostala društva in na ta način bi bila zadovoljnost in močna povezanost vseh v AZ včlanjenih društev najboljša poročila za edinstvo in disciplino.

zasluge. Nosilec liste liberalnega kluba »Jugoslavije« je protestiral proti volilnemu letaku liste slov. kat. akademikov, češ, da izgleda, kot da so vse delo v letošnjem odboru vršili odborniki slov. kat. liste, ki si hočejo na ta način prilastiti zasluge celega odbora. Tov. predsednik mu je pojasnil, da ta letak vsebuje samo dejstva in našteva le tista dejanja, ki so jih odborniki slov. kat. liste res izvršili. Da pa so res teže dela nosili predvsem kat. akademiki, in v dokaz da si »nacionalni« odborniki pri delu niso ravno mišic pretegnili, pa je navedel, da podpredsednika in blagajnika šest mesecev sploh ni bilo v Ljubljani.

Revizionalni odbor je ugotovil, da so društvene knjige v redu in predlagal obcnemu zboru razrešnico, za odbornike slov. kat. liste s pohvalo.

Samostojni predlogi.

Običajno so bili vsako leto levičarji, ki so vlagali različne »strokovne« predloge in se skrivali za različne demagoške fraze, da bi mešali glave nepoučenim.

Dva samostojna predloga je vložil odbor in sicer prvega za znižanje izpitnih taks, drugega pa glede društvene kronike. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta. Sedaj pa je prišel najzanimivejši, za komuniste pa najbolj trpki del občnega zbora.

Slučajnosti.

K besedi se je oglasil podpredsednik Akademске Akcije, tov. Leskovar, ki je predlagal, da naj DSJF prevzame v svoj delokrog nekaj dosedanjih poslov AA, ki zadevajo pravno fakulteto.

Na levičarsko vprašanje, zakaj je AA prenehala delovati, je tov. Leskovar radovedneža napotil k univ. oblastem.

Sedaj so se priglasili k besedi pristaši tiste skupine, o kateri se še ne ve popolnoma gotovo, kam se bo obrnila v bodočnosti. Zaenkrat pač moremo ugotoviti nekaj rdečih infiltracij. Imenujmo jih začasno »Iskra in njegovih 27 trabantov«. Zavzemali so se zato, da naj DSJF prevzame pobudo za ustanovitev univerzitetne reprezentance, ki bi potem prevzela agende pokojne AA. Tovarisha Skamlič in Leskovar sta pa jim takoj pojasnila na primerih, kako so levičarji (ali pravilneje komunisti) vedno in povsod vse skupne akcije skušali izrabiti zase in svoje revolucionarne cilje in da so bili oni tisti, ki so take akcije razbili, ko so videli, da jih ne morejo izrabiti zase (proslava 20 letnice univerze, komemoracija za češkimi akademiki). Zato mi dvomimo v uspešnost dela take reprezentance, ki bi imeli v njej mesto tudi Kominternini plačanci. To je dalo povod za splošen napad na komuniste, ki so, kakor so pač bili maloštevilni, se stiskali v levem kotu dvorane. Dvignil se je član »Edinstva«, tov.

Umetnost

V hramu slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda

Naš prijatelj g. arch. Vlado Gajšek nam je poslal pričujočo oceno kapele v Akademskem domu sv. Cirila, ki jo z veseljem priobčujemo. Obenem se pa hočemo s tem oddolžiti tistim, ki so pripomogli, da smo akademiki dobili svojo in slovensko kapelo. Urednik.

Studentje v Cirilovem domu so se že več let zatekali v neko sobo, ki se nahaja v zadnjem nadstropju omenjenega doma, kateri so rekli »kapela«. V tem pustem, praznem prostoru so se sleherni dan zbirali k službi božji. Soba sama na sebi ni imela prav nič religioznega in če ne bi videli ob steni od nekod prinešenega oltarja, v resnici ne bi vedeli, da je to prostor, v katerem se sleherni dan daruje sv. daritev. Mislim, da je za mladega človeka, ki išče lepote in ki je poln fantazij, naravnost muka v takem prostoru, kakršen je bil ta, meditirati in vedno znova prihajati in iskati moči za svoje delo. Gotovo so to občutili vsi, vsaj drugače se ne bi lotili preureditve in to še v času polnem nejasnosti in negotovosti. Toda, to so stvari, pri katerih se ne more vprašati, ali se izplača ali ne. Pri suhem računanju se to gotovo ne izplača. Je pa brez dvoma zelo nujno potrebno. Če bi odločali samo suhi računi in hladen razum,

bi nove kapele sedaj ne bilo; toda duhovni vodja akad. doma pa vedno prislusne srcu, ki ga vodi do prave rešitve. Sam je več let okušal pomanjkljivosti te »kapele«, ki je iz leta v leto klicala po preureditvi. Brez velikih pomislov je poklical akademskega slikarja in kiparja g. Toneta Kralja, ki je delo v začetku počitnic prevzel in katerega bo, kakor izgleda, v nekaj dnevih končal.

Slikar Tone Kralj je danes poznan in upoštevan umetnik. Tone in njegov brat France sta po vojni zaorala globoke brazde v slovensko umetnost. Kolektivno sta leta 1920 prvič nastopila v Jakopičevem paviljonu v družbi impresionistov. S svojim revolucionarnim nastopom sta pomagala izvesti preokret v slovenski umetnosti, ki se do tedaj še vedno ni oprostila spon, v katere je bila okovana. Njuna umetnost se je gibala v mejah ekspresionizma, z močno miselno podlago. Ekspresionizem, ki sta zastopala, ni bil sprejet s takim nerazumevanjem, kakor nastop impresionistov pred dvajsetimi leti, saj je že pred vojno slikar Tratnik pripravil tla z deloma ekspresionistično pojmovanimi socialnimi motivi. Pozneje je brat France prešel v ekstremno smer, ki ji ljudje niso mogli več slediti. V Tonetu se pa je že od vsega početka kazala večja čustvena primes, katera ga je oddaljila od ekstremnega gledanja na umetnost. Čas mu je barvno obogatil paleto, mu omehčal linijo in dal delom močno poanto duhovnosti. Velik umetniški talent in

izredna pridnost sta umetnika Toneta Kralja postavila v prvo vrsto slovenskih umetnikov. Njega smo srečali na nešteti razstavah v domovini in izven nje. Trikrat je razstavil svoja dela na »Bienalu« v Benetkah in si po tamkajšnjih pravilih pridobil pravico rednega razstavljanja brez odobritve žirije. Na tej največji razstavi, na kateri se vsako drugo leto merijo najboljši umetniki sveta, je bil on prvi sprejet kot edini izmed Slovencev. Njegova dela srečamo v galerijah, v nešteti cerkvah, v privatnih domovih in zbirkah. Sedaj študira arhitekturo na akademiji v Benetkah. K delu v kapeli Cirilovega doma je pristopil kot slikar z bogatimi izkušnjami.

To delo, ki je tehnično izvedeno v olju z voskom predstavlja brez dvoma vrh dosedanjega njegovega napora. Kapela je sicer intimnega značaja, toda misel, da je človek že od zunaj, v tem primeru na hodniku, opozorjen vsaj z rahlim znakom, da se za običajnimi vratmi nahaja kapela, je dobro rešil z malo odprtino v zidu, ki jo je zaprl s steklom in omrežil s Kristusovim monogramom. To je postavil v os hodnika, vrata pa premaknil na desno. Strop kapele je prebarval svetlo sivo, stene pa razdelil z ometom in z rahlim sicer baročnim zidcem v dva dela. V zgornji pas stene je namestil slike, spodnjega je pa barvno spojil s ksilolitnim tlakom. Pilastre je barval nekoliko temneje kot strop in jim v sredini dodal zidane konzole, na katerih so srebrni križi z lučjo. Okna je pregnil z rahli-

mi blede-rumenkastimi zavesami in s tem deloma paraliziral svetlobo, ki silno drobi notranjost. Slikarsko je ločil celo delo v dve polovici. Prva polovica, okoli oltarja, predstavlja idejo sv. bratov Cirila in Metoda, druga polovica pa marijansko. Oba dela je povezal s samostojno sliko, komponirano na Kristusove besede: »Čemu se bojite, maloverni.« Na to razdelitev je bil več ali manj prisiljen, ker že arhitektura sama loči celo notranjost v dva dela in sicer na južni strani s pilastri, med katerimi je vhod, na severni pa s petimi ožjimi okni. Na stropu je namestil križ s sliko sv. Trojice. Križ je hotel s poglobljenim profilom arhitektonsko vključiti v strop, katerega je ob koncu prečke perforiral s kvadratnim izrezom. V te dele je namestil svetila in prekril s steklom, na katerih so slikani simboli evangelistov. Na pokončni prečki je v vertikali Kristus obdan s peruti (serafinski Kristus), nad njim je golob in Bog-Oče. Nad mizno je velika slika sv. Cirila in Metoda, strogo statično komponirana, kakor je ves del okoli oltarja. Svetnika držita v rokah kelih, simbol daritve, in odprto knjigo ter sta združena z zlato gloriolo. Na obeh straneh oltarne slike je v globokem loku postavljena množica, ki jo tvori, ločena po folklornih posebnostih obleke, skupina vernikov, ki se zaupno obrača k svetima bratoma. Ta skupina predstavlja slovanske narode. Za tem so v ozadju značilne arhitekture in to na levi romarska cerkev sv. Višarj, ki s svojo snežno odejo akcentuira sever, karakteristič-

Cergol, ki je opozoril občni zbor, da se isto dogaja tudi v Belgradu, kjer organizirani komunisti, plačani na eni strani od Kominterne, na drugi pa podkupljeni od Židov, na najbolj brezvesten način izrabljajo univerzitetno avtonomijo ter love kaline, češ da se borijo proti uredbi o šolanju Židov zato, ker je naperjena proti »svobodi znanosti«. (Mi vemo kaka svoboda znanosti vlada v Rusiji, kjer vladajo Židje.) Izrekel se je, da je za svobodo znanosti, ki mora biti konstruktivna in osvobodjena marksističnih vplivov, svobodno znanstveno delo mora biti zajamčeno tako, da bo vladal na univerzi mir in red ter da bo prenehalo destruktivno delo komunistov med našim narodom. Slikal je dogodke v Belgradu, ki so dovedli do streljanja in smrtnih žrtev. Najzanimivejše za mentaliteto komunističnih breznačelnih je dejstvo, da so ploskali, ko je govornik omenil, da je policija razpršila v Belgradu akademike, ki so se na pravni fakulteti borili proti komunističnemu terorju! Tako pojmujejo avtonomijo?

Nato je dobil besedo tov. Mihelčič, ki je dejal, da slovenski katoliški akademiki ne bomo dopustili, da bi tudi na naši univerzi prišlo tako daleč, kajti naša življenja bomo morda imeli priliko bolj častno žrtvovati za domovino, ne pa za akcije Kominterne in predlagal občnemu zboru resolucijo, v kateri poudarjamo, da večina zavežnih slovenskih akademikov izraža svoje ogorčenje nad terorjem komunističnih plačancev na belgrajski univerzi ter zlorabljanju univerzitetne avtonomije. Slovenska akademska mladina bo vedno znala preprečiti, da na naši univerzi ne bo prišlo do tega.

Brezmočno vpitje skupinice levičarjev ni moglo pokvariti efekta resolucije, ki je bila sprejeta z ogromno večino. Obupni poizkusi

levičarjev, da bi prepričali ostale, da so »iskreni« borci za znanost, avtonomijo in študentovske pravice, niso prinesli zaželjenega uspeha.

Tudi pristaši »Iskrove sedemindvajsetorice« so pridno pihali v levičarski rog. Avtonomija, svoboda znanosti? Hoteli so uvesti tudi svoje domače neakademske metode, ki so jih tudi pokazali v volilnem letaku, spisanem v za akademika sramotnem žargonu, na ta občni zbor, kar je predsednik odločno preprečil in ko so videli, da ne bodo mogli svojih konfuznih načrtov uveljaviti, so pred zaključkom »junaško« odšli z občnega zbora, toda prav nihče ni za njimi žaloval.

Ta občni zbor je pokazal, da je komunizem na pravni fakulteti v stalnem upadanju, v številčnem in intelektualnem oziru. Včasih smo imeli opraviti z idejno formiranimi in razgledanimi ljudmi, ki so znali svoje akcije dobro pripraviti in organizirati, to pa so prazni kričarji, ki se sami onemogočajo zaradi nesmiselnosti svojih besed, njihove akcije so pa površne in improvizirane. Zopet en dokaz več, da je stališče, ki ga je »Straža« zavzemala vsa leta od svojega početka, našlo odziv v vseh trezno mislečih krogih. Mi bomo svojo borbo vodili naprej in budno stali na straži za Boga, narod in državo.

Tovariši! Tovarišice!

V nedeljo, 17. novembra, ob 10.30 dopoldne
bo v frančiškanski dvorani

I. jesenski zbor

ljubljskih krožkov Slovenske dijaške zveze.

Pridite! Pridite!

na slika slovenske pokrajine, zelen grič s cerkvijo kot krono, ta predstavlja Sv. Goro, na desni strani so kompozicije: Hradčani (zahod), Solun (jug) in tipična ruska arhitektura svetišča s čebulastimi kupolami, ki karakterizira pokrajino vzhoda. Preko horizonta se vzpenjata dve močni mavrici, simbol bratstva, ki veže in združuje slovanske narode. Slika je, kakor sem že poudaril, strogo statično pojmovana, saj drugače že motiv sam ne bi prenesel. V barvnem oziru je slika zelo živahna in je sicer dokaj preprosti sredstvi dosežen zelo velik efekt. Na skrajnem desnem delu slike se je slikar tudi sam upodobil. Na sliki je značilna leva skupina, v kateri so med preprostimi slovenskimi gorjani pomešani študentje, ki hite počastiti svetnika. Ta slika je med vsemi drugimi, razen vmesne slike na levi steni, organsko najboljše in najjasnejše vnešena v interieur. Tu se ni poslužil mikakršne prisiljene arhitekture in kljub svoji idealistični kompoziciji zelo dobro učinkuje. Bolj kompromisna rešitev postavitve v dani prostor so slike na stranskih stenah ob oltarju. Tu je na levi strani upodobil moške slovanske svetnike (Vojteh, And. Križanič, Kazimir, And. Bobola, Vladimir), na desni pa ženske (Olga, Hema, Ljudmila). Vsakemu svetniku posebej je odmeril svoj slikani arhitektonski okvir, kar je imel za zgled že od gotskega freskantstva do nastopa moderne. Sicer ni glede teh vzorov dosleden, kajti arhitektura z bogatim baročnim senčenjem je

le v zgornjem in spodnjem pasu slike, ves vmesni del je pa kakor preje iluzionistično pomaknjen v nebo, na katerem so rahli oblaki. Svetniki in svetnice so v draperiji podane zgodovinsko in je s to barvno pomočjo ustvaril zanimiv in živahen ritem.

Drugi del kapele predstavlja marijanski ciklus. Stena je predrta z dvema oknom, prostor med njima je poslikal z Marijo, stoječo na zemeljski obli, v rokav pa drži malega Jezusa. Obleka obeh se prelija med belo, modro in rdečo barvo. Obraz Marije je vzeti iz življenja ter se odlikuje po zelo finih potezah in izredno milino v izrazu. Drža je rahla in graciozna. Slika je grajena v vertikalni smeri, katero v zgornjem delu poudarja skupina angelov v zeleni draperiji in rahlem nanosu. V spodnjem delu pod oblo, ki sega do tal, je dinamično razgibana skupina inferiornih bitij v temno zeleni barvi. Celotna slika predstavlja boj med Dobroto in Zlobo ter učinkuje zelo prepričevalno. Leva in desna stranska slika pa predstavlja božjepotni cerkvi na Brezjah in Gospo Sveto. Vmesni prostor je izpolnil s skupino vernikov, ki se s prosečimi obrazi zaupno obračajo do Pomočnice. Prepričevalno je obdelan pohabljeni siromak, ki se opira na palico, s slabotno roko pa kaže k Mariji-Pomočnici. Ob njem kleči slovenski kmet, ki je položil na tla popotno palico in brašno, zavito v rdeči culi, kar še posebej poudarja krajevni milje.

Šport

OBČNI ZBOR ASK.

V soboto, 26. oktobra 1940, se je vršil v dvorani Akademskega doma 6. redni letni občni zbor »Akademskega sportnega kluba«. Občni zbor je odprl tov. predsednik v pretekli poslovni dobi z običajnim programom: s poročili upravnega in nadzornega odbora. Iz poročil je bilo razvidno, da je bil klub v pretekli sezoni zelo delaven. Prirejal je smuške tečaje za tekmovalce in začetnike, smuške klubske in medklubske tekme, izvedel prvenstvo slovenske univerze v lahki atletiki, prvenstvo jugoslovanskih univerz v table-tenisu itd. Živahno je delovala tudi plesna sekcija, ki je s svojimi četrtkovimi plesi v Trg. domu pospeševala družabnost med akademiki, obenem pa pripomogla z izboljšanjem klubove blagajne. Da je klub letos tako lepo napredoval in dosegel tako lepe uspehe, se je treba zahvaliti delavnemu odboru, zlasti pa agilnemu in marljivemu tajniku tov. Planinšiču. To je pravilno ugotovil tudi nadzorni odbor, ki je predlagal odboru razrešnico, tajniku pa razrešnico s pohvalo, kar je številno članstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo prostorno dvorano, z navdušenjem odobrilo. Nato so sledile volitve. Vložena je bila le ena lista, ki jo je članstvo (zlasti nosilca liste tov. Planinšiča) odobrilo z vsesplošnim navdušenjem. Izvoljen je bil torej za poslovno dobo 1940/41 sledeči odbor:

Predsednik: Planinšič Jože, cand. iur. — Podpredsednik: Čop Tone, stud. iur. — Tajnik I.: Zupc Franček, stud. iur. — Tajnik II.: Orel Milan, stud. iur. — Blagajnik: Duh Maks, stud. tehn. — Gospodar: Megler Rašo, stud. tehn.

Ob tej sliki so dekorativno obdelani zvonovi, ki vabijo vernike na božjo pot.

To so v grobih obrisih slike, ki ponazorujejo zgornj omenjeni osnovni ideji. Obe te kompozicije je umetnik Kralj spojil s slikarsko najboljšo sliko, ki se nahaja med pilastri. Ta slika je vsebinsko zajeta iz prizora, kako Kristus na razburkanem morju hrabri preplašene apostole. Kompozicija je zasnovana v dveh smereh. Horizontalno smer tvorijo apostoli, ki se oprijemajo roba čolna. Smer horizontale nakazuje apostol, ki s stegneno roko prosi Kristusa pomoči. Horizontalo akcentuira zlomljeno jadro, ki je ob apostolih položeno v čolnu. Vertikalno os pa tvori Kristus, ki stoji v čolnu zravnano z mogočno iztegnjeno desnico. Kristus je kompozicionalno in barvno središče slike. Razburkano valovje je stilizirano, kar pripomore k še močnejšemu izrazu slike, prehaja v barvo neba in tvori močno ozadje skupini ljudi v čolnu. Slikar je podobo apliciral na našega človeka in za naš čas. Obleke apostolov je nevsiljivo koloriral v naših narodnih barvah. Kristusove besede »Čemu se bojite, maloverni« pa veljajo vsem, ki v teh težkih časih obupujejo.

Vse te opisane slike so z ozirom na kompozicijo, vsebino in čisto slikarsko obdelavo važen mejnik v sodobnem cerkvenem slikarstvu. Škoda je le, da niso z ozirom na arhitekturo v močnejši povezanosti. To pa nika-

Načelniki sekcij:

Smuška: Natlačen Marko, stud. iur. in Arko Ludvik, dipl. iur. — Lahkoatletski odbojko: Lončarič Rado, stud. tehn. — Table-teniška: Krečič Dušan, cand. iur. — Alpska: Humar Dušan, stud. iur. — Plavalna: Novak Franci, stud. tehn.

Nadzorni odbor: Junež Stanko, cand. iur. — Slivnik Herbert, stud. tehn. — Mahnič Mirko, stud. phil.

Utrinki

Svoboda znanosti in križ na univerzi mu ne gresta skupaj. Dičen član »Iskrove sedemindvajsetorice« je vprašal, kako mislimo, da se skladata svoboda znanosti in križ na univerzi. Radovednežu bi odgovorili takoj, toda prezgodaj je »ucvrl« iz dvorane, ko je videl, da bo vsa akcija njegovih pajdašev pogorela. Zdi se nam, da možak nima pojma ne o znanosti, še manj pa o križu, simbolu resnice in pravice. Po njegovem mnenju bi se mogoče bolje skladala svoboda znanosti in framasonski emblem, ali pa peterokraka sovjetska zvezda?

Ne ve, kdo je dr. Korošec. Neki liberalni akademski »veljaček« je s skrivnostnim prizvokom spraševal zbrane furiste, če vedo, kdo je dr. Korošec in kdo stoji za njim. Dvomimo sicer, če se je treba s takimi vprašanji obračati na občni zbor DSJF in zato mu nismo tam odgovarjali, ker poznamo liberalno »trdoto« za sprejemanje argumentov. Zaenkrat naj mu zadostuje samo to, da stoji za dr. Korošcem večina slovenskega naroda in da je on danes tisti, ki se najbolj odločno bori proti komunistom, framasonom in republikancem.

kor ne gre na račun slikarja. Res, da se je poslužil nekaterih cenjenih efektov, kakor posrebrne letve, vzdane v steno, ki obroblija vsako opisano sliko, dalje prisiljeno slikanje arhitekture, predvsem pri slikah božjepotnih cerkva, preureditev oltarja ter nekaterih manjših, zgolj arhitektonskih dodatkov. Toda pri danih majhnih materialnih pogojih mu skoraj ni preostalo drugega. Z malenkostnimi materialnimi dodatki bi dobili kapelo, ki bi bila že sama po sebi še lepši hram božji in bi v njem izredno pomembne slike Toneta Kralja še veliko več pridobile. Kapela kljub sedanjemu preureditvi nima prostora za zakristijo. Sicer je prostor za zakristijo sam po sebi že skoraj ustvarjen, le da bi bilo treba z rahlo dodatno steno zapreti slepi hodnik ob kapeli. V tem primeru bi se oltar prestavil na vzhodno stran in bi se okna zaprla, katerih je sedaj preveč in ki zelo motijo harmonijo notranjosti. S tem bi bil ustvarjen arhitektonsko jase in preprost prostor, v katerem bi bilo delo slikarja neprimerno lažje. Kapela bi tedaj izražala mnogo večjo harmonijo med slikami in arhitekturo. Toda kljub tem malenkostnim nedostatom dela g. Toneta Kralja izražajo prepričevalno silo in močno stremljenje umetnikovo k pozitivnim ciljem. Umetniku Kralju k njegovemu delu čestitamo in smo veseli, da je s tako zreli deli obogatil našo slovensko umetnost, ki bo še poznim rodovom v dokaz samoniklosti naše umetnosti.